

PROGRAM
WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY
NIEPUBLICZNEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ
SKRZYDŁA
W LUBLINIE

ROZDZIAŁ I ZAŁOŻENIA OGÓLNE

1. MISJA I WIZJA NIEPUBLICZNEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ SKRZYDŁA

Szkoła wspiera rodziców (jako „rodziców” w tym dokumencie rozumie się również prawnych opiekunów dziecka) w wychowaniu i edukacji dziecka zgodnie z chrześcijańską wizją osoby ludzkiej, akcentując niezwykłą wartość i niepowtarzalną indywidualność każdego dziecka oraz zwracając w tej misji uwagę na konieczność współodpowiedzialności i zaangażowania całej wspólnoty szkolnej.

Realizując swoją misję, Szkoła dba o harmonijny i wszechstronny rozwój Ucznia.

2. PODSTAWA PRAWNA

Program został opracowany na podstawie Konstytucji RP; Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka; Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności; Konwencji o Prawach Dziecka Narodów Zjednoczonych; Konkordatu między Rzeczpospolitą Polską a Stolicą Apostolską; ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty; rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

ROZDZIAŁ II ZADANIA WYCHOWAWCZE SZKOŁY

1. ZADANIA SZKOŁY JAKO ŚRODOWISKA WYCHOWAWCZEGO

Szkoła realizuje następujące zadania wychowawcze:

- wspomaga pełny i integralny rozwój osoby w oparciu o wartości chrześcijańskie;
- rozwija umiejętności budowania prawidłowych relacji;
- uczy radzenia sobie z uczuciami i asertywnego wyrażania siebie;
- rozwija umiejętność współżycia w grupie społecznej i rozwiązywania konfliktów;
- rozwija samodzielność i odpowiedzialność za siebie i najbliższe otoczenie;
- zachęca do systematycznej pracy nad sobą;
- kształtuje postawę braterstwa i wrażliwości na potrzeby innych;
- uwrażliwia na wartość rodziny i dba o pogłębianie więzi rodzinnych;
- rozbudza wrażliwość na piękno i różnorodność świata oraz przyrodę;
- rozwija ciekawość w poznawaniu otaczającego świata i dążeniu do prawdy;
- kształtuje nawyki zdrowego, aktywnego trybu życia i wypoczynku;
- zapewnia warunki do działalności twórczej;
- uczestniczy w życiu Kościoła, stanowiąc przestrzeń realizacji powołania świeckich katolików;
- zachęca do otwartości w duchu ekumenizmu;
- sprzyja rozwojowi cech osobowości przydatnych do uczestnictwa w życiu społecznym w duchu odpowiedzialności za dobro wspólne.
- rozwija poczucie przynależności do społeczności lokalnej, regionalnej, narodowej.

2. ZASADY WSPÓŁPRACY SZKOŁY Z RODZICAMI

Pierwszymi i najważniejszymi wychowawcami dziecka odpowiedzialnymi za jego rozwój są rodzice. Rodzice współpracują ze Szkołą, tworząc jednolity system oddziaływań wychowawczych w duchu podmiotowości i dialogu.

Odbywa się to poprzez:

- spotkania z osobistym opiekunem ucznia, co pozwala rodzicom uzyskać rzetelną informację o funkcjonowaniu ich dziecka w różnych obszarach życia Szkoły oraz o postępach w nauce; spotkania te dają też możliwość współdecydowania o ścieżce wychowawczo - edukacyjnej ucznia;
- ogólne zebrania dyrekcji i wychowawcy z rodzicami;
- uczestnictwo w programie: „Szkoły dla Rodziców i Wychowawców”;
- pomoc w prowadzeniu dziecka i rozwiązywaniu ewentualnych wątpliwości czy trudności;
- otwarte spotkania z rodzicami doskonalące ich umiejętności wychowawcze;
- zajęcia rodziców z uczniami mające na celu wzajemne poznanie się, zintegrowanie grupy oraz doświadczenie zabawy z dzieckiem;
- aktywne uczestnictwo w pozostałej działalności Szkoły m.in. w organizowaniu imprez, wycieczek, przedstawień, kół zainteresowań.

W trakcie wspólnych zebrań rodzice zapoznają się z programem pracy Szkoły, zestawem wymagań dydaktycznych i wychowawczych, sposobami przeciwdziałania trudnościom wychowawczym, systemem oceniania.

Środkiem codziennej komunikacji z rodzicami jest należący do dziecka terminarz tzw.: „codziennik”, w którym umieszczane są: terminy spotkań i imprez; plan lekcji; zasady wychowania; kontrakt klasowy; wyniki postępów w nauce; nagrody i pochwały; korespondencja między rodzicami a nauczycielem.

3. KLUCZOWE ZAŁOŻENIA KONCEPCJI WYCHOWAWCZEJ

Podstawowe założenia koncepcji wychowawczej Szkoły dotyczą nauczycieli, rodziców i uczniów Szkoły.

NAUCZYCIELE

a) Nauczyciele okazują dziecku akceptację i szacunek poprzez:

- szacunek dla jego uczuć i potrzeb;
- akceptację dla trudności i ograniczeń dziecka;
- unikanie ocen moralnych i diagnoz;
- dostrzeganie starań i mocnych stron dziecka;
- obdarzanie zaufaniem, wspieranie samodzielności dziecka;
- nieużywanie siły i przemocy jako kary;
- poświęcanie dziecku czasu i uwagi.

b) Nauczyciele stawiają dziecku granice, przekazują normy i wymagania poprzez:

- pokazywanie dziecku praw rządzących światem fizycznym i społecznym;
- wspólne wyznaczanie celów;
- pozwalanie na poniesienie konsekwencji własnych zachowań przez dziecko;
- egzekwowanie wymagań.

RODZICE

Szkoła dokłada starań, aby powyższe założenia realizowali również rodzice poprzez:

- organizowanie cyklu zajęć rozwijających umiejętności wychowawcze rodziców: „Szkoła dla rodziców i wychowawców”,
- organizowanie warsztatów tematycznych dla rodziców;
- spotkania rodziców z osobistym opiekunem dziecka, który zauważa mocne strony ucznia i dobiera metody pracy z nim.

UCZNIOWIE

Szkolny program wychowawczo - profilaktyczny zakłada realizację w szkole programów, które:

- pomagają dziecku budować stabilność emocjonalną;
- rozwijają optymalne strategie radzenia sobie z nieprzyjemnymi uczuciami;
- rozwijają umiejętności wypowiedzenia się, słuchania innych;
- uczą rozwiązywania problemów i konfliktów;
- wyposażają ucznia w umiejętności radzenia sobie z trudnościami, ze stratą i zmianą;
- uczą wykorzystywania nabytych umiejętności w codziennym życiu.

Nauczyciele, rodzice i uczniowie komunikują się ze sobą z szacunkiem, akceptacją dla wzajemnych uczuć i potrzeb, z poszanowaniem godności drugiej osoby. Rozwijając te umiejętności nauczyciele i rodzice realizują określone reguły postępowania:

1. W zakresie radzenia sobie z uczuciami:
  - wysłuchują dziecka i pomagają mu nazywać uczucia;
  - akceptują przeżywane przez dziecko uczucia;
  - są autentyczni w przeżywaniu i określaniu własnych uczuć i potrzeb.
2. W zakresie zachęcania do współpracy:
  - nazywają zaistniały problem;
  - opisują związane z nim uczucia;
  - określają swoje oczekiwania.
3. W zakresie rozwijania samodzielności dziecka:
  - stwarzają sytuacje, w których dziecko może dokonać wyboru;
  - okazują szacunek dla trudności i ograniczeń dziecka;
  - dają możliwość do samodzielnego szukania odpowiedzi na pytania i problemy.
4. W zakresie rozwiązywania konfliktów:
  - nazywają konflikt, mówiąc o swoich uczuciach i potrzebach;
  - szukają rozwiązania zadowolającego obie strony i wprowadzają je w życie.
5. W zakresie chwaleń i motywowania dziecka:
  - opisują pożądane zachowania dziecka i nazywają związane z tym uczucia;
  - formułują pochwałę opisową, unikając oceniania i etykietowania;
  - unikają krytykowania, wytykania błędów, eksponowania niepowodzeń, podkreślenia niedociągnięć.
6. W zakresie korygowania niepożądanych zachowań:
  - opisują niepożądane zachowanie i wyrażają swoje uczucia;

- formułują swoje oczekiwania;
  - pokazują dziecku, jak może naprawić swój błąd;
  - dają odczuć konsekwencje dokonanych wyborów.
7. W zakresie uwalniania dziecka od grania określonych ról:
- wykorzystują lub stwarzają sytuację, w której dziecko ma szansę spojrzeć na siebie w inny sposób;
  - modelują zachowania godne naśladowania.

ROZDZIAŁ III PLAN DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH

Ważnym zadaniem wychowawczym Szkoły jest kształtowanie takich postaw, które będą porządkować uczucia i czyny wychowanków i pomogą im kierować się w postępowaniu rozumem i wiarą. Takie cechy – zalety umysłu i woli umożliwią im prowadzenie życia moralnie dobrego i czerpanie z tego pokoju i radości.

W Szkole uczniowie są zachęceni do regularnej pracy nad zaletami umysłu i woli. W każdym miesiącu pokazują się uczniom, jak można pracować nad konkretną cechą. W klasach 0-3 uczniowie pracują nad następującymi cechami:

WRZESIEŃ – PORZĄDEK
PAŹDZIERNIK – SAMODZIELNOŚĆ
LISTOPAD – PATRIOTYZM
GRUDZIEŃ – HOJNOŚĆ
STYCZEŃ – PRACOWITOŚĆ
LUTY – ŻYCZLIWOŚĆ
MARZEC – SZCZEROŚĆ
KWIECIEŃ - POKORA
MAJ – WDZIĘCZNOŚĆ
CZERWIEC – WYTRWAŁOŚĆ

PORZĄDEK

„Porządek prowadzi do wszelkich cnót”

Klasa startowa

- porządkuję swoje miejsce pracy (po wykonanej pracy śmieci wyrzucam do kosza, zamiatam pod stolikiem, przysuwam krzeselko do stolika),
- dobrze planuję stronę w zeszytach,
- dbam o porządek na swojej półce w sali (równo układam książki i zeszyty po jednej stronie półeczki, dbam o to, by na półce były tylko rzeczy potrzebne do pracy w szkole),
- na półeczce mam swój brudnopis i zeszyt czysty A4 na rysunki,
- odkładam rzeczy na miejsce, pilnuję swoich rzeczy, trzymam swoje rzeczy w jednym miejscu,
- dbam o porządek w szatni (buty ustawiam równo na półeczce, kurtkę wieszam na wieszaku, składam po sobie ubrania i odkładam na półkę),
- dbam o rzeczy swoje i innych,
- dbam o porządek wprowadzony przez innych,
- pozostawiam po sobie porządek w miejscach, w których przebywam (spuszczam wodę w toalecie, gaszę światło po sobie, odkładam naczynia na wyznaczone miejsce, na boisku i w klasie pilnuję czystości, śmieci wyrzucam do kosza, wycieram po sobie, zamiatam, układam rzeczy porozrzucane),
- równo i spokojnie chodzę w parach,
- zachowuję się kulturalnie przy stole (siedzę wyprostowany/a, przodem do talerza, nogi trzymam pod stołem, jem nożem i widelcem, jem z zamkniętą buzią, jem spokojnie - nie spieszę się, nie mlaskam podczas jedzenia).

Klasa 1

- porządkuję swoje miejsce pracy (po wykonanej pracy śmieci wyrzucam do kosza, zamiatam pod stolikiem, przysuwam krzeselko do stolika),
- dobrze planuję stronę w zeszytach,
- dbam o porządek na swojej półce w sali (równo układam książki i zeszyty po jednej stronie półeczki, dbam o to by na półce były tylko rzeczy potrzebne do pracy w szkole),
- odkładam rzeczy na miejsce, pilnuję swoich rzeczy, trzymam swoje rzeczy w jednym miejscu,
- dbam o porządek w szatni (buty ustawiam równo na półeczce, kurtkę wieszam na wieszaku, składam po sobie ubrania i odkładam na półkę),
- dbam o rzeczy swoje i innych,
- dbam o porządek wprowadzony przez innych,
- pozostawiam po sobie porządek w miejscach, w których przebywam (spuszczam wodę w toalecie, gaszę światło po sobie, odkładam naczynia na wyznaczone miejsce na stołówce, na boisku i w klasie pilnuję czystości, śmieci wyrzucam do kosza, wycieram po sobie, zamiatam, układam rzeczy porozrzucane),
- równo i spokojnie chodzę w parach,

- zachowuję się kulturalnie przy stole (siedzę wyprostowany/a, przodem do talerza, nogi trzymam pod stołem, jem nożem i widelcem, jem z zamkniętą buzią, jem spokojnie nie spieszę się, nie mlaskam podczas jedzenia),
- po zdjęciu ubrania składam je starannie i odkładam na miejsce,
- dbam o porządek w tornistrze (książki poukładane według wielkości, jedzenie szczelnie zamknięte, porządek w piórniku, brak luźnych kartek w plecaku, brak śmieci, mam koszulkę i teczkę na potrzebne materiały),
- dbam o książki, zeszyty (nie zaginam kartek, nie mażę po zeszytce, książce, noszę brudnopis i zeszyt A4 do rysowania),
- dbam o porządek na ławce (książki ustawiam z jednej strony ławki, przybory do pisania trzymam w piórniku, rzeczy, z których nie korzystam chowam do plecaka lub na półeczkę),
- wiem, jak należy zachować się w szkole (na lekcji, na przerwie, na stołówce, na boisku) oraz w innych miejscach publicznych,
- czekam na odpowiedni moment, kiedy się odezwać,
- przeznaczam określony czas na naukę każdego dnia.

Klasa 2

- porządkuję swoje miejsce pracy (po wykonanej pracy śmieci wyrzucam do kosza, zamiatam pod stolikiem, przysuwam krzeselko do stolika),
- dobrze planuję stronę w zeszytce,
- dbam o porządek na swojej półce w sali (równo układam książki i zeszyty po jednej stronie półeczki, dbam o to, by na półce były tylko rzeczy potrzebne do pracy w szkole),
- odkładam rzeczy na miejsce, pilnuję swoich rzeczy, trzymam swoje rzeczy w jednym miejscu,
- dbam o porządek w szatni (buty ustawiam równo na półeczce, kurtkę wieszam na wieszaku, składam po sobie ubrania i odkładam na półkę),
- dbam o rzeczy swoje i innych,
- dbam o porządek wprowadzony przez innych,
- pozostawiam po sobie porządek w miejscach, w których przebywam (spuszczam wodę w toalecie, gaszę światło po sobie, odkładam naczynia na wyznaczone miejsce na stołówce, na boisku i w klasie pilnuję czystości, śmieci wyrzucam do kosza, wycieram po sobie, zamiatam, układam rzeczy porozrzucane),
- równo i spokojnie chodzę w parach,
- zachowuję się kulturalnie przy stole (siedzę wyprostowany/a, przodem do talerza, nogi trzymam pod stołem, jem nożem i widelcem, jem z zamkniętą buzią, jem spokojnie nie spieszę się, nie mlaskam podczas jedzenia),
- po zdjęciu ubrania składam je starannie i odkładam na miejsce,
- dbam o porządek w tornistrze (książki poukładane według wielkości, jedzenie szczelnie zamknięte, porządek w piórniku, brak luźnych kartek w plecaku, brak śmieci, mam koszulkę i teczkę na potrzebne materiały),
- dbam o książki, zeszyty (nie zaginam kartek, nie mażę po zeszytce, książce, noszę brudnopis i zeszyt A4 do rysowania),
- dbam o porządek na ławce (książki ustawiam z jednej strony ławki, przybory do pisania trzymam w piórniku, rzeczy, z których nie korzystam chowam do plecaka lub na półeczkę),

- wiem, jak należy zachować się w szkole (na lekcji, na przerwie, na stołówce, na boisku) oraz w innych miejscach publicznych,
- czekam na odpowiedni moment, kiedy mogę się odezwać,
- przeznaczam określony czas na naukę każdego dnia,
- dbam o estetykę swojej pracy (kształtne litery, czyste kartki, równe odstępy między literami),
- dbam o porządkowanie treści, których się uczę (podkreślam ważne informacje).

Klasa 3

- porządkuję swoje miejsce pracy (po wykonanej pracy śmieci wyrzucam do kosza, zamiatam pod stolikiem, przysuwam krzeselko do stolika),
- dobrze planuję stronę w zeszytach,
- dbam o porządek na swojej półce w sali (równo układam książki i zeszyty po jednej stronie półeczki, dbam o to by na półce były tylko potrzebne rzeczy do pracy w szkole),
- odkładam rzeczy na miejsce, pilnuję swoich rzeczy, trzymam swoje rzeczy w jednym miejscu,
- dbam o porządek w szatni (buty ustawiam równo na półeczce, kurtkę wieszam na wieszaku, składam po sobie ubrania i odkładam na półkę),
- dbam o rzeczy swoje i innych,
- dbam o porządek wprowadzony przez innych,
- pozostawiam po sobie porządek w miejscach, w których przebywam (spuszczam wodę w toalecie, gaszę światło po sobie, odkładam naczynia na wyznaczone miejsce na stołówce, na boisku i w klasie pilnuję czystości, śmieci wyrzucam do kosza, wycieram po sobie, zamiatam, układam rzeczy porozrzucane),
- równo i spokojnie chodzę w parach,
- zachowuję się kulturalnie przy stole (siedzę wyprostowany/a, przodem do talerza, nogi trzymam pod stołem, jem nożem i widelcem, jem z zamkniętą buzią, jem spokojnie nie spieszę się, nie mlaskam podczas jedzenia),
- po zdjęciu ubrania składam je starannie i odkładam na miejsce,
- dbam o porządek w tornistrze (książki poukładane według wielkości, jedzenie szczelnie zamknięte, porządek w piórniku, brak luźnych kartek w plecaku, brak śmieci, mam koszulkę i teczkę na potrzebne materiały),
- dbam o książki, zeszyty (nie zaginam kartek, nie mażę po zeszytach, książce, noszę brudnopis i zeszyt A4 do rysowania),
- dbam o porządek na ławce (książki ustawiam z jednej strony ławki, przybory do pisania trzymam w piórniku, rzeczy z którym nie korzystam chowam do plecaka lub na półeczce),
- wiem, jak należy zachować się w szkole (na lekcji, na przerwie, na stołówce, na boisku) oraz w innych miejscach publicznych,
- czekam na odpowiedni moment, kiedy mogę się odezwać,
- przeznaczam określony czas na naukę każdego dnia,
- dbam o estetykę swojej pracy (kształtne litery, czyste kartki, równe odstępy między literami),
- dbam o porządkowanie treści, których się uczę (podkreślam ważne informacje),
- korzystam z codziennika, by zaplanować obowiązki na kolejne dni,

- dokonuję selekcji rzeczy, które posiadam, dla rzeczy potrzebnych znajduję odpowiednie miejsce, zbędne wyrzucam do kosza,
- korzystając z dostępnych pomocy i materiałów, przewiduję swoje potrzeby i biorę tyle, z ilu skorzystam.

SAMODZIELNOŚĆ

„Samodzielność jest drogą do odpowiedzialności”

Klasa startowa

- samodzielnie obsługuję się przy jedzeniu (biorę talerz, jem samodzielnie, nie czekając na zachętę, odnoszę naczynia na wyznaczone miejsce),
- pamiętam o sprzątaniu po sobie bez przypominania (przysuwam krzeselko, odkładam rzeczy na miejsce, wyrzucam śmieci do kosza, w razie potrzeby zamiatam, ścieram),
- sam ubieram się i rozbieram się (zapinam i rozpinam guziki, zasuwam i rozsuwam zamek, zapinam rzepy),
- samodzielnie wymyślam sposób spędzania wolnego czasu,
- samodzielnie wymyślam temat i sposób wykonania pracy, unikam powielania pomysłów moich kolegów, kończę sam rozpoczętą pracę,
- pytam, jeśli czegoś nie wiem,
- pamiętam o umyciu rąk przed jedzeniem, po przyjściu z dworu i po skorzystaniu z toalety oraz zawsze, gdy są brudne.

Klasa 1

- samodzielnie obsługuję się na stołówce (biorę talerz, nalewam sobie zupę i nakładam sobie drugie danie, odnoszę talerz na miejsce),
- samodzielnie nalewam sobie zupę i nakładam drugie danie, nakładam tyle jedzenia, ile zjem, dbając o to, by się najeść,
- pamiętam o sprzątaniu po sobie bez przypominania (przysuwam krzeselko, odkładam rzeczy na miejsce, wyrzucam śmieci do kosza, w razie potrzeby zamiatam, ścieram),
- sam ubieram się i rozbieram się (zapinam i rozpinam guziki, zasuwam i rozsuwam zamek, zapinam rzepy, sznuruję buty i zawiązuję),
- samodzielnie wymyślam sposób spędzania wolnego czasu,
- samodzielnie wymyślam temat i sposób wykonania pracy, unikam powielania pomysłów moich kolegów, kończę sam rozpoczętą pracę,
- pytam, jeśli czegoś nie wiem,
- szukam nowych rozwiązań sytuacji, samodzielnie szukam odpowiedzi na pytania,
- pamiętam o umyciu rąk przed jedzeniem, po przyjściu z dworu i po skorzystaniu z toalety oraz zawsze gdy są brudne,
- odważnie, lecz z szacunkiem dla innych, wyrażam swoje zdanie, nawet jeśli jest ono odmienne od zdania innych osób,
- pamiętam o mojej pracy domowej,
- samodzielnie wykonuję swoją pracę domową,

- pilnuję wykonywania dyżurów,
- składam swoje ubrania,
- samodzielnie pakuję się do szkoły (samodzielnie pakuję potrzebne książki, zeszyty, piórniki, potrzebne materiały, codziennik, drugie śniadanie, rzeczy na basen),
- wychodzę z inicjatywą, przynosząc materiały związane z omawianym tematem.

Klasa 2

- samodzielnie obsługuję się na stołówce (biorę talerz, nalewam sobie zupę i nakładam sobie drugie danie, odnoszę talerz na miejsce),
- samodzielnie nalewam sobie zupę i nakładam drugie danie, nakładam tyle jedzenia ile zjem, dbając o to by się najeść,
- pamiętam o sprzątaniu po sobie bez przypominania (przysuwam krzeselko, odkładam rzeczy na miejsce, wyrzucam śmieci do kosza, w razie potrzeby zamiatam, ścieram),
- sam ubieram się i rozbieram się (zapinam i rozpinam guziki, zasuwam i rozsuwam zamek, zapinam rzepy, sznuruję buty i zawiązuję),
- samodzielnie wymyślam sposób spędzania wolnego czasu,
- samodzielnie wymyślam temat i sposób wykonania pracy, unikam powielania pomysłów moich kolegów, kończę sam rozpoczętą pracę,
- pytam, jeśli czegoś nie wiem,
- szukam nowych rozwiązań sytuacji, samodzielnie szukam odpowiedzi na pytania,
- samodzielnie szukam potrzebnych wiadomości, przeglądam książki, czasopisma, encyklopedie,
- pamiętam o umyciu rąk przed jedzeniem, po przyjściu z dworu i po skorzystaniu z toalety oraz zawsze gdy są brudne,
- odważnie, lecz z szacunkiem dla innych, wyrażam swoje zdanie, nawet jeśli jest ono odmienne od zdania innych osób,
- strój gimnastyczny zabieram co miesiąc (lub częściej gdy jest brudny) do domu w celu uprania,
- sam sięgam po codziennik, by sprawdzić potrzebne informacje,
- pamiętam o ważnych datach i wydarzeniach (święta religijne i narodowe, uroczystości szkolne),
- pamiętam o mojej pracy domowej,
- samodzielnie znajduję czas na moją pracę domową,
- samodzielnie wykonuję swoją pracę domową,
- pilnuję wykonywania dyżurów,
- składam swoje ubrania,
- samodzielnie pakuję się do szkoły (samodzielnie pakuję potrzebne książki, zeszyty, piórniki, potrzebne materiały, codziennik, drugie śniadanie, rzeczy na basen),
- wychodzę z inicjatywą przynosząc materiały związane z omawianym tematem.

Klasa 3

- samodzielnie obsługuję się na stołówce (biorę talerz, nalewam sobie zupę i nakładam sobie drugie danie, odnoszę talerz na miejsce),
- samodzielnie nalewam sobie zupę i nakładam drugie danie, nakładam tyle jedzenia ile zjem, dbając o to by się najeść,
- pamiętam o sprzątaniu po sobie bez przypominania (przysuwam krzeselko, odkładam rzeczy na miejsce, wyrzucam śmieci do kosza, w razie potrzeby zamiatam, ścieram),
- sam ubieram się i rozbieram się (zapinam i rozpinam guziki, zasuwam i rozsuwam zamek, zapinam rzepy, sznuruję buty i zawiązuję),
- samodzielnie wymyślam sposób spędzania wolnego czasu,
- samodzielnie wymyślam temat i sposób wykonania pracy, unikam powielania pomysłów moich kolegów, kończę sam rozpoczętą pracę,
- pytam, jeśli czegoś nie wiem,
- szukam nowych rozwiązań sytuacji, samodzielnie szukam odpowiedzi na pytania,
- samodzielnie szukam potrzebnych wiadomości, przeglądam książki, czasopisma, encyklopedie,
- pamiętam o umyciu rąk przed jedzeniem, po przyjściu z dworu i po skorzystaniu z toalety oraz zawsze gdy są brudne,
- odważnie, lecz z szacunkiem dla innych, wyrażam swoje zdanie, nawet jeśli jest ono odmienne od zdania innych osób,
- samodzielnie pakuję się do szkoły (samodzielnie pakuję potrzebne książki, zeszyty, piórniki, potrzebne materiały, codziennik, drugie śniadanie, rzeczy na basen),
- sam sięgam po codziennik by sprawdzić potrzebne informacje,
- pamiętam o ważnych datach i wydarzeniach (święta religijne i narodowe, uroczystości szkolne),
- pamiętam o mojej pracy domowej,
- samodzielnie znajduję czas na moją pracę domową,
- samodzielnie wykonuję swoją pracę domową,
- pilnuję wykonywania dyżurów,
- składam swoje ubrania,
- samodzielnie pakuję się do szkoły (samodzielnie pakuję potrzebne książki, zeszyty, piórniki, potrzebne materiały, codziennik, drugie śniadanie, rzeczy na basen),
- wychodzę z inicjatywą, przynosząc materiały związane z omawianym tematem,
- pamiętam o ważnych wydarzeniach rodzinnych (urodziny rodzeństwa i rodziców, rocznice),
- samodzielnie znajduję czas na ćwiczenie umiejętności, które wymagają doskonalenia.

PATRIOTYZM

„Ojczyznę kochamy nie dlatego, że jest wielka, ale dlatego, że jest nasza”

Klasa startowa

- znam pojęcie: „ojczyzna”,
- znam swoje najbliższe otoczenie (potrafię się przedstawić, znam swój adres),
- znam swoje miasto (znam ważne miejsca i herb miasta, legendy związane z miastem Lublin),
- znam flagę narodową, hymn państwa, godło i stolicę Polski,
- dbam o przyrodę (szanuję zieleni i zwierzęta, chodzę po chodniku, wyrzucam śmieci do kosza, nie zrywam roślin chronionych, oszczędzam wodę, oszczędzam papier),
- znam ważne święta narodowe,
- znam granice Polski, potrafię wymienić jej sąsiadów.

Klasa 1

- znam pojęcia: „ojczyzna”, „naród”,
- znam swoje najbliższe otoczenie (potrafię się przedstawić, znam swój adres),
- znam swoje miasto (znam zabytki, herb miasta, ważne ośrodki i instytucje),
- znam ważne miejsca dla narodu polskiego,
- znam flagę narodową, hymn państwa, godło Polski, granice i sąsiadów Polski,
- wykonuję prace na rzecz szkoły,
- uczestniczę w wyborach do samorządu szkolnego,
- dbam o przyrodę (szanuję zieleni i zwierzęta, chodzę po chodniku, wyrzucam śmieci do kosza, nie zrywam roślin chronionych, oszczędzam wodę, oszczędzam papier),
- znam ważne święta narodowe,
- znam wybrane legendy polskie.

Klasa 2

- znam swoje najbliższe otoczenie (potrafię się przedstawić, znam swój adres),
- znam swoje miasto (znam zabytki, herb miasta, ważne ośrodki i instytucje),
- znam ważne miejsca dla narodu polskiego,
- znam flagę narodową, hymn państwa, godło Polski, granice i sąsiadów Polski,
- znam wybrane państwa Europy,
- wykonuję prace na rzecz szkoły,
- poznaję, czym jest harcerstwo i jak mogę służyć ojczyźnie,
- uczestniczę w wyborach do samorządu szkolnego,
- dbam o przyrodę (szanuję zieleni i zwierzęta, chodzę po chodniku, wyrzucam śmieci do kosza, nie zrywam roślin chronionych, oszczędzam wodę, oszczędzam papier),
- znam wybrane parki narodowe,
- znam ważne święta narodowe,
- znam wybrane legendy polskie,

- znam najważniejsze wydarzenia dla narodu polskiego,
- znam ważne postacie historyczne.

Klasa 3

- znam swoje najbliższe otoczenie (potrafię się przedstawić, znam swój adres),
- znam swoje miasto (znam zabytki, herb miasta, ważne ośrodki i instytucje),
- znam ważne miejsca dla narodu polskiego,
- znam flagę narodową, hymn państwa, godło Polski, granice i sąsiadów Polski,
- znam wybrane państwa Europy i ich stolice,
- wykonuję prace na rzecz szkoły,
- poznaję czym jest harcerstwo i jak mogę służyć ojczyźnie,
- uczestniczę w wyborach do samorządu szkolnego,
- dbam o przyrodę (szanuję zielen i zwierzęta, chodzę po chodniku, wyrzucam śmieci do kosza, nie zrywam roślin chronionych, oszczędzam wodę, oszczędzam papier),
- znam wybrane parki narodowe,
- znam ważne święta narodowe,
- znam wybrane legendy polskie,
- znam najważniejsze wydarzenia dla narodu polskiego,
- znam ważne postacie historyczne,
- znam tańce i stroje ludowe,
- znam wybrane gatunki roślin i zwierząt będących pod ochroną,
- segreguję śmieci,
- z zaangażowaniem uczestniczę w akademiach i uroczystościach oraz wyjazdach poświęconych tematyce patriotyzmu,
- poznaję osobiście instytucje państwowe oraz samorządowe i ich przedstawicieli.

HOJNOŚĆ

„Im więcej daję, tym więcej otrzymuję”

Klasa startowa

- dostrzegam potrzeby innych ludzi i decyduję, co mogę im dać (uśmiech, zainteresowanie, czas, ciepłe słowo, pomoc w wykonaniu pracy, podzielenie się drugim śniadaniem z głodnym kolegą),
- podejmuję decyzje, z czego mogę zrezygnować dla dobra innych (z bycia pierwszym, ze stawania w parze zawsze z ulubionym kolegą lub koleżanką, z zabawy własnej na rzecz zabawy wybranej przez kolegę),
- przed świętami przynoszę dla osób potrzebujących rzeczy, które są potrzebne innym (zabawki, słodycze, jedzenie, ubrania, środki czystości),
- znam sposoby pomocy innym (ofiarowanie swojego czasu, zainteresowania, rozmowy, modlitwy, dobrego słowa, uśmiechu, pomocy materialnej),
- uczestniczę w akcjach pomocy innym (akcje charytatywne),
- potrafię dzielić się z innymi.

Klasa 1

- obdarowuję innych tym, w czym jestem dobry (pomagam w ćwiczeniu określonych umiejętności),
- dostrzegam potrzeby innych ludzi i decyduję, co mogę im dać (uśmiech, zainteresowanie, czas, ciepłe słowo, pomoc w wykonaniu pracy, podzielenie się drugim śniadaniem z głodnym kolegą),
- podejmuję decyzje, z czego mogę zrezygnować dla dobra innych (z zabawy, słodyczy, z drogiej zabawki, z tego by być pierwszym, z indywidualnych korzyści, z wygranej osobistej na rzecz wyniku grupowego, ze stawania w parze zawsze z ulubionym kolegą lub koleżanką, z zabawy własnej na rzecz zabawy wybranej przez kolegę),
- przed świętami przynoszę dla osób potrzebujących rzeczy, które są potrzebne innym (zabawki, słodycze, jedzenie, ubrania, środki czystości),
- znam sposoby pomocy innym (ofiarowanie swojego czasu, zainteresowania, rozmowy, modlitwy, dobrego słowa, uśmiechu, pomocy materialnej),
- uczestniczę w akcjach pomocy innym (akcje charytatywne),
- potrafię dzielić się z innymi,
- potrafię zrezygnować ze swoich planów na rzecz innych osób,
- reaguję na sytuacje, gdy komuś dzieje się coś złego (nazywam to, co widzę, wyrażam sprzeciw, zwracam się po pomoc do innych).

Klasa 2

- znam sposoby pomocy innym (ofiarowanie swojego czasu, zainteresowania, rozmowy, modlitwy, dobrego słowa, uśmiechu, pomocy materialnej)
- obdarowuję innych tym, w czym jestem dobry (pomagam w ćwiczeniu określonych umiejętności),
- dostrzegam potrzeby innych ludzi i decyduję, co mogę im dać (uśmiech, zainteresowanie, czas, ciepłe słowo, pomoc w wykonaniu pracy, podzielenie się drugim śniadaniem z głodnym kolegą),
- podejmuję decyzje, z czego mogę zrezygnować dla dobra innych (z zabawy, słodyczy, z drogiej zabawki, z tego by być pierwszym, z indywidualnych korzyści, z wygranej osobistej na rzecz wyniku grupowego, ze stawania w parze zawsze z ulubionym kolegą lub koleżanką, z zabawy własnej na rzecz zabawy wybranej przez kolegę),
- przed świętami przynoszę dla osób potrzebujących rzeczy, które są potrzebne innym (zabawki, słodycze, jedzenie, ubrania, środki czystości),
- poznaję placówki, w których można udzielić pomocy innym (dom dziecka, dom pomocy społecznej, hospicjum),
- uczestniczę w akcjach pomocy innym (akcje charytatywne),
- potrafię dzielić się z innymi,
- reaguję na sytuacje, gdy komuś dzieje się coś złego (nazywam to, co widzę, wyrażam sprzeciw, zwracam się po pomoc do innych),
- wiem, jak zachować się, gdy ktoś prosi mnie o pomoc (decyduję, czy i jak mogę pomóc, ustalę granice tej pomocy),
- wiem, jak mogę wspierać innych (znam sposoby, które pomagają innym poczuć się lepiej tj. obecność, ciepłe słowo, pokazywanie zasobów drugiej osoby, odwoływanie się do własnych doświadczeń).

Klasa 3

- znam sposoby pomocy innym (ofiarowanie swojego czasu, zainteresowania, rozmowy, modlitwy, dobrego słowa, uśmiechu, pomocy materialnej)
- obdarowuję innych tym, w czym jestem dobry (pomagam w ćwiczeniu określonych umiejętności),
- dostrzegam potrzeby innych ludzi i decyduję, co mogę im dać (uśmiech, zainteresowanie, czas, ciepłe słowo, pomoc w wykonaniu pracy, podzielenie się drugim śniadaniem z głodnym kolegą),
- podejmuję decyzje, z czego mogę zrezygnować dla dobra innych (z zabawy, słodyczy, z drogiej zabawki, z tego by być pierwszym, z indywidualnych korzyści, z wygranej osobistej na rzecz wyniku grupowego, ze stawania w parze zawsze z ulubionym kolegą lub koleżanką, z zabawy własnej na rzecz zabawy wybranej przez kolegę),
- przed świętami przynoszę dla osób potrzebujących rzeczy, które są potrzebne innym (zabawki, słodycze, jedzenie, ubrania, środki czystości),
- poznaję placówki w których można udzielić pomocy innym (dom dziecka, dom pomocy społecznej, hospicjum),
- uczestniczę w akcjach pomocy innym (akcje charytatywne),
- potrafię dzielić się z innymi,
- potrafię zrezygnować ze swoich planów na rzecz innych,
- reaguję na sytuacje, gdy komuś dzieje się coś złego (nazywam to, co widzę, wyrażam sprzeciw, zwracam się po pomoc do innych),
- wiem, jak zachować się, gdy ktoś prosi mnie o pomoc (decyduję, czy i jak mogę pomóc, ustaląm granice tej pomocy),
- wiem, jak mogę wspierać innych (znam sposoby, które pomagają innym poczuć się lepiej tj. obecność, ciepłe słowo, pokazywanie zasobów drugiej osoby, odwoływanie się do własnych doświadczeń).

PRACOWITOŚĆ

„Tylko praca daje okazję odkryć nam nas samych”

Klasa startowa

- oddaję to, co pożyczam w ustalonym terminie,
- to, co pożyczam oddaję w niezniszczonym stanie,
- dokładnie wykonuję swoje obowiązki związane z pełnionym dyżurem,
- pilnuję wykonywania swoich prac domowych,
- starannie wykonuję pracę domową,
- uważnie słucham tego, co mówi nauczyciel,
- przykładam się do powierzonych mi zadań,
- punktualnie przychodzę na zajęcia.

Klasa 1

- oddaję to, co pożyczam w ustalonym terminie,
- to, co pożyczam oddaję w niezniszczonym stanie,
- dokładnie wykonuję swoje obowiązki związane z pełnionym dyżurem,
- punktualnie przychodzę na lekcje,
- pilnuję wykonywania swoich prac domowych,
- starannie wykonuję pracę domową,
- uważnie słucham tego, co mówi nauczyciel,
- przykładam się do powierzonych zadań,
- przygotowuję samodzielnie rzeczy do szkoły, pakuję samodzielnie tornister (robię to dzień wcześniej),
- dbam o to, by w czasie wolnym znaleźć chwilę na pomoc innym (w sprzątaniu, lekcjach, obowiązkach domowych).

Klasa 2

- oddaję to, co pożyczam w ustalonym terminie,
- to, co pożyczam oddaję w niezniszczonym stanie,
- dokładnie wykonuję swoje obowiązki związane z pełnionym dyżurem,
- punktualnie przychodzę na lekcje,
- pilnuję wykonywania swoich prac domowych,
- starannie wykonuję pracę domową,
- uważnie słucham tego co mówi nauczyciel,
- przykładam się do powierzonych zadań,
- przygotowuję samodzielnie rzeczy do szkoły, pakuję samodzielnie tornister (robię to dzień wcześniej),
- przeznaczam dodatkowy czas na to, co wymaga doskonalenia,
- organizuję swój dzień tak, by znaleźć czas na odpoczynek,
- notuję ważne informacje,
- znam swoje talenty i wykorzystuję je w pracy,
- dbam o to, by w czasie wolnym znaleźć chwilę na pomoc innym (w sprzątaniu, lekcjach, obowiązkach domowych).
- oferuję pomoc innym w tych obszarach, w którym jestem dobry/a, poświęcam na to swój czas.

Klasa 3

- oddaję to, co pożyczam w ustalonym terminie,
- to, co pożyczam oddaję w niezniszczonym stanie,
- dokładnie wykonuję swoje obowiązki związane z pełnionym dyżurem,
- punktualnie przychodzę na lekcje,
- pilnuję wykonywania swoich prac domowych,
- starannie wykonuję pracę domową,
- uważnie słucham tego, co mówi nauczyciel,
- przykładam się do powierzonych zadań,

- przygotowuję samodzielnie rzeczy do szkoły, pakuję samodzielnie tornister (robię to dzień wcześniej),
- przeznaczam dodatkowy czas na to, co wymaga doskonalenia,
- organizuję swój dzień tak, by znaleźć czas na odpoczynek,
- notuję ważne informacje,
- znam swoje talenty i wykorzystuję je w pracy,
- dbam o to, by w czasie wolnym znaleźć chwilę na pomoc innym (w sprzątanii, lekcjach, obowiązkach domowych),
- oferuję pomoc innym w tych obszarach, w którym jestem dobry/a, poświęcam na to swój czas,
- znam różne wymiary pracy (praca fizyczna, praca umysłowa, praca duchowa),
- odkrywam radość z wykonywanej pracy (widzę jej wartość i efekty).

SZCZEROŚĆ

„Szczerość pozwala na odkrycie prawdziwej przyjaźni”

Klasa startowa

- w kulturalny sposób mówię to, co myślę,
- dbam o to, by słowa, których używam nie raniły innych,
- mówię prawdę nawet w sytuacjach, w których mogę ponieść konsekwencje,
- przyznaję się do swoich potrzeb (kulturalnie komunikuję swoje potrzeby fizjologiczne i psychiczne),
- potrafię kulturalnie i stanowczo odmówić,
- potrafię szczerze podziękować,
- potrafię w razie potrzeby poprosić o pomoc,
- przyznaję się do popełnionego błędu,
- wiem, jak przyjąć pochwałę,
- obserwuję i nazywam to, co czuję, potrafię podzielić się tym co przeżywam,
- akceptuję uczucia swoje i innych (przyjmuję odczucia innych),
- wiem, jak przyjąć niepowodzenie,
- wyciągam wnioski z niepowodzeń.

Klasa 1

- w kulturalny sposób mówię to, co myślę,
- dbam o to, by słowa, których używam nie raniły innych,
- mówię prawdę nawet w sytuacjach, w których mogę ponieść konsekwencje,
- przyznaję się do swoich potrzeb (kulturalnie komunikuję swoje potrzeby fizjologiczne i psychiczne),
- potrafię kulturalnie i stanowczo odmówić,
- potrafię szczerze podziękować,
- potrafię w razie potrzeby poprosić o pomoc,
- przyznaję się do popełnionego błędu,
- wiem, jak przyjąć pochwałę,

- obserwuję i nazywam to, co czuję, potrafię podzielić się tym co przeżywam,
- akceptuję uczucia swoje i innych (przyjmuję odczucia innych),
- wiem, jak przyjąć niepowodzenie,
- wyciągam wnioski z niepowodzeń,
- przyznaję się do swoich potrzeb i dbam o ich zaspokojenie,
- doceniam mocne strony innych, potrafię szczerze pochwalić zachowanie, pracę, talenty innych,
- potrafię taktownie upomnieć się o to, co wynika z ustaleń,
- wiem, jakie są sposoby radzenia sobie z emocjami.

Klasa 2

- w kulturalny sposób mówię to, co myślę,
- dbam o to, by słowa, których używam nie raniły innych,
- mówię prawdę nawet w sytuacjach w których mogę ponieść konsekwencje,
- przyznaję się do swoich potrzeb (kulturalnie komunikuję swoje potrzeby fizjologiczne i psychiczne),
- potrafię kulturalnie i stanowczo odmówić,
- potrafię szczerze podziękować,
- potrafię w razie potrzeby poprosić o pomoc,
- przyznaję się do popełnionego błędu,
- wiem, jak przyjąć pochwałę,
- doceniam mocne strony innych, potrafię szczerze pochwalić zachowanie, pracę, talenty innych,
- obserwuję i nazywam to, co czuję, potrafię podzielić się tym co przeżywam,
- akceptuję uczucia swoje i innych (przyjmuję odczucia innych),
- wiem, jak przyjąć niepowodzenie,
- wyciągam wnioski z niepowodzeń,
- przyznaję się do swoich potrzeb i dbam o ich zaspokojenie,
- potrafię taktownie upomnieć o to, co wynika z ustaleń,
- wiem, jakie są sposoby radzenia sobie z emocjami,
- kontroluję sposób reagowania na różne sytuacje
- wyrażam swoje poglądy w zgodzie ze sobą,
- szczerze dzielę się swoimi trudnościami z innymi zamiast narzekać, nie obwiniam innych za swoje kłopoty.

Klasa 3

- w kulturalny sposób mówię to, co myślę,
- dbam o to, by słowa, których używam nie raniły innych,
- mówię prawdę nawet w sytuacjach, w których mogę ponieść konsekwencje,
- przyznaję się do swoich potrzeb (kulturalnie komunikuję swoje potrzeby fizjologiczne i psychiczne),
- potrafię kulturalnie i stanowczo odmówić,
- potrafię szczerze podziękować,
- potrafię w razie potrzeby poprosić o pomoc,
- przyznaję się do popełnionego błędu,

- wiem, jak przyjąć pochwałę,
- doceniam mocne strony innych, potrafię szczerze pochwalić zachowanie, pracę, talenty innych,
- obserwuję i nazywam to, co czuję, potrafię podzielić się tym co przeżywam,
- akceptuję uczucia swoje i innych (przyjmuję odczucia innych),
- wiem, jak przyjąć niepowodzenie,
- wyciągam wnioski z niepowodzeń,
- przyznaję się do swoich potrzeb i dbam o ich zaspokojenie,
- potrafię taktownie upomnieć o to, co wynika z ustaleń,
- wiem, jakie są sposoby radzenia sobie z emocjami,
- kontroluję sposób reagowania na różne sytuacje,
- wyrażam swoje poglądy w zgodzie ze sobą,
- szczerze dzielę się swoimi trudnościami z innymi zamiast narzekać, nie obwiniam innych za swoje kłopoty,
- opracowuję plan radzenia sobie z różnymi emocjami,
- znam swoje mocne strony i je rozwijam.

ŻYCZLIWOŚĆ

„Słowo życzliwe nic nie kosztuje, a jest najpiękniejszym podarkiem”

Klasa startowa

- potrafię nawiązać kontakt z drugą osobą, pamiętam o kontakcie wzrokowym,
- dostrzegam różnice i podobieństwa między ludźmi,
- dostrzegam mocne strony drugiej osoby i mówię jej o tym,
- w dyskusji czekam na swoją kolej, wysłuchuję innych do końca,
- potrafię zwrócić się o pomoc do innych,
- znam prawa każdego człowieka, dbam o ich przestrzeganie w odniesieniu do siebie i innych,
- szczerze i taktownie mówię o swoich uczuciach i trudnościach (bez ranienia innych, stosuję komunikat „ja”),
- potrafię współpracować,
- przyznaję się do popełnionego błędu, zaniedbania, złamania zasad obowiązujących w grupie
- okazuję życzliwość innym poprzez słowo, gest, podarunek,
- przestrzegam zasad ustalonych w grupie,
- przyjmuję konsekwencje za złamanie zasad obowiązujących w grupie.

Klasa 1

- potrafię nawiązać kontakt z drugą osobą, pamiętam o kontakcie wzrokowym,
- dostrzegam różnice i podobieństwa między ludźmi,
- dostrzegam mocne strony drugiej osoby i mówię jej o tym,
- w dyskusji czekam na swoją kolej, wysłuchuję innych do końca,

- potrafię zwrócić się o pomoc do innych,
- znam prawa każdego człowieka, dbam o ich przestrzeganie w odniesieniu do siebie i innych,
- szczerze i taktownie mówię o swoich uczuciach i trudnościach (bez ranienia innych, stosuję komunikat „ja”),
- potrafię współpracować,
- wiem, jak dbać o relacje z innymi,
- potrafię ustalić z innymi formy i zasady współpracy,
- przestrzegam zasad ustalonych w grupie,
- przyjmuję konsekwencje za złamanie zasad obowiązujących w grupie,
- staję w obronie osób pokrzywdzonych,
- przyznaję się do popełnionego błędu, zaniedbania, złamania zasad obowiązujących w grupie,
- okazuję życzliwość innym przez słowo, gest, podarunek.

Klasa 2

- potrafię nawiązać kontakt z drugą osobą, pamiętam o kontakcie wzrokowym,
- dostrzegam różnice i podobieństwa między ludźmi,
- dostrzegam mocne strony drugiej osoby i mówię jej o tym,
- w dyskusji czekam na swoją kolej, wysłuchuję innych do końca,
- potrafię zwrócić się o pomoc do innych,
- znam prawa każdego człowieka, dbam o ich przestrzeganie w odniesieniu do siebie i innych,
- szczerze i taktownie mówię o swoich uczuciach i trudnościach (bez ranienia innych, stosuję komunikat „ja”),
- potrafię współpracować,
- wiem, jak dbać o relacje z innymi,
- potrafię ustalić z innymi formy i zasady współpracy,
- przestrzegam zasad ustalonych w grupie,
- przyjmuję konsekwencje za złamanie zasad obowiązujących w grupie,
- staję w obronie osób pokrzywdzonych,
- przyznaję się do popełnionego błędu, zaniedbania, złamania zasad obowiązujących w grupie,
- okazuję życzliwość innym przez słowo, gest, podarunek,
- spokojnie i jasno wyrażam swoje oczekiwania wobec innych,
- akceptuję uczucia innych osób bez oceniania ich.

Klasa 3

- potrafię nawiązać kontakt z drugą osobą, pamiętam o kontakcie wzrokowym,
- dostrzegam różnice i podobieństwa między ludźmi,
- dostrzegam mocne strony drugiej osoby i mówię jej o tym,
- w dyskusji czekam na swoją kolej, wysłuchuję innych do końca,
- potrafię zwrócić się o pomoc do innych,

- znam prawa każdego człowieka, dbam o ich przestrzeganie w odniesieniu do siebie i innych,
- szczerze i taktownie mówię o swoich uczuciach i trudnościach (bez ranienia innych, stosuję komunikat „ja”),
- potrafię współpracować,
- potrafię ustalić z innymi formy i zasady współpracy,
- przestrzegam zasad ustalonych w grupie,
- wiem, jak dbać o relacje z innymi,
- przyjmuję konsekwencje za złamanie zasad obowiązujących w grupie,
- stoję w obronie osób pokrzywdzonych,
- przyznaję się do popełnionego błędu, zaniedbania, złamania zasad obowiązujących w grupie,
- okazuję życzliwość innym przez słowo, gest, podarunek,
- spokojnie i jasno wyrażam swoje oczekiwania wobec innych,
- akceptuję uczucia innych osób bez oceniania ich,
- zauważam potrzeby innych, działam na rzecz ich dobra (cieszę się z sukcesów innych, pomagam w doskonaleniu umiejętności innych, pomagam w trudnościach),
- potrafię wybaczać innym.

POKORA

„Tam gdzie jest pokora, tam jest mądrość”

Klasa startowa

- przestrzegam poleceń nauczycieli,
- słucham uważnie tego co mówią do mnie rodzice i nauczyciele,
- pracuję nad sobą, nad tym, co wymaga poprawy,
- naprawiam swoje błędy, wynagradzam innym moje niewłaściwe zachowanie,
- przyznaję się do popełnionego błędu, przepraszam za niego i okazuję skruchę,
- nazywam swoje uczucia,
- mówię prawdę,
- dokładam starań, by rzetelnie wykonać pracę domową,
- zanim zabiorę głos wysłuchuję innych,
- mówię o innych bez obrażania i wyśmiewania ich,
- wypowiadając się o innych, mówię rzeczy zgodne z prawdą (przemilczam informacje niepewne i dwuznaczne),
- doceniam swoje mocne strony bez porównywania się z innymi (pamiętam o tym, że każdy jest inny i wyjątkowy).

Klasa 1

- przestrzegam poleceń nauczycieli,
- słucham uważnie tego, co mówią do mnie rodzice i nauczyciele,
- pracuję nad sobą, nad tym, co wymaga poprawy,

- naprawiam swoje błędy, wynagradzam innym moje niewłaściwe zachowanie,
- przyznaję się do popełnionego błędu, przepraszam za niego i okazuję skruchę,
- nazywam swoje uczucia,
- mówię prawdę,
- dokładam starań, by rzetelnie wykonać pracę domową,
- zanim zabiorę głos wysłuchuję innych,
- mówię o innych bez obrażania i wyśmiewania ich,
- wypowiadając się o innych, mówię rzeczy zgodne z prawdą (przemilczam informacje niepewne i dwuznaczne),
- doceniam swoje mocne strony bez porównywania się z innymi (pamiętam o tym, że każdy jest inny i wyjątkowy),
- pracuję na dobre wyniki w nauce,
- zastanawiam się nad swoim zachowaniem i reakcjami na trudności,
- mówię o innych bez oceniania i bez krytyki,
- rezygnuję z wywyższania siebie kosztem innych (bez wyśmiewania, poniżania, obrażania) innych.

Klasa 2

- przestrzegam poleceń nauczycieli,
- słucham uważnie tego, co mówią do mnie rodzice i nauczyciele,
- pracuję nad sobą, nad tym, co wymaga poprawy,
- naprawiam swoje błędy, wynagradzam innym moje niewłaściwe zachowanie,
- przyznaję się do popełnionego błędu, przepraszam za niego i okazuję skruchę,
- nazywam swoje uczucia,
- mówię prawdę,
- dokładam starań, by rzetelnie wykonać pracę domową,
- zanim zabiorę głos wysłuchuję innych,
- mówię o innych bez obrażania i wyśmiewania ich,
- wypowiadając się o innych, mówię rzeczy zgodne z prawdą (przemilczam informacje niepewne i dwuznaczne),
- doceniam swoje mocne strony bez porównywania się z innymi (pamiętam o tym, że każdy jest inny i wyjątkowy),
- pracuję na dobre wyniki w nauce,
- zastanawiam się nad swoim zachowaniem i reakcjami na trudności,
- mówię o innych bez oceniania i bez krytyki,
- rezygnuję z wywyższania siebie kosztem innych (rezygnuję z wyśmiewania, poniżania, obrażania innych),
- ze spokojem przyjmuję uwagi na swój temat,
- potrafię zrezygnować z własnych wygod, przyjemności i korzyści dla wyższych celów (dobra grupowego, prawdy, honoru),
- sam wyznaczam sobie czas na regularne ćwiczenie tego, co wymaga poprawy.

Klasa 3

- przestrzegam poleceń nauczycieli,
- słucham uważnie tego, co mówią do mnie rodzice i nauczyciele,
- pracuję nad sobą, nad tym, co wymaga poprawy,
- naprawiam swoje błędy, wynagradzam innym moje niewłaściwe zachowanie,
- przyznaję się do popełnionego błędu, przepraszam za niego i okazuję skruchę,
- nazywam swoje uczucia,
- mówię prawdę,
- dokładam starań, by rzetelnie wykonać pracę domową,
- zanim zabiorę głos, wysłuchuję innych,
- mówię o innych bez obrażania i wyśmiewania ich,
- wypowiadając się o innych, mówię rzeczy zgodne z prawdą (przemilczam informacje niepewne i dwuznaczne),
- doceniam swoje mocne strony bez porównywania się z innymi (pamiętam o tym, że każdy jest inny i wyjątkowy),
- pracuję na dobre wyniki w nauce,
- zastanawiam się nad swoim zachowaniem i reakcjami na trudności,
- mówię o innych bez oceniania i bez krytyki,
- rezygnuję z wywyższania siebie kosztem innych (rezygnuję z wyśmiewania, poniżania, obrażania innych),
- ze spokojem przyjmuję uwagi na swój temat,
- potrafię zrezygnować z własnych wygod, przyjemności i korzyści dla wyższych celów (dobra grupowego, prawdy, honoru),
- sam wyznaczam sobie czas na regularne ćwiczenie tego, co wymaga poprawy,
- potrafię wyznaczyć sobie sam dodatkową konsekwencje za niewłaściwe zachowanie.

WDZIĘCZNOŚĆ

„Zawsze możesz komuś za coś podziękować”

Klasa startowa

- potrafię podziękować,
- dostrzegam wartość rodziny,
- dostrzegam wartość przyjaźni,
- potrafię cieszyć się z tego, co mam,
- potrafię wyrazić wdzięczność znakiem (uśmiech, kwiatek, laurka, odwiedziny),
- umiem powiedzieć, za co jestem wdzięczny,
- wyrażam wdzięczność przez pomaganie innym.

Klasa 1

- dostrzegam wartość rodziny,
- dostrzegam wartość przyjaźni,

- potrafię cieszyć się z tego, co mam,
- potrafię podziękować,
- znam swoje korzenie,
- potrafię wyrazić wdzięczność znakiem (uśmiech, kwiatek, laurka, widokówka z podróży, odwiedziny),
- wiem, komu zawdzięczam moje życie,
- umiem powiedzieć, za co jestem wdzięczny,
- wyrażam wdzięczność przez pomaganie innym,
- uczestniczę w modlitwie dziękczynnej.

Klasa 2

- dostrzegam dobro i bogactwo, którym jestem obdarzana/y,
- potrafię podziękować,
- dostrzegam wartość rodziny,
- dostrzegam wartość przyjaźni,
- potrafię cieszyć się z tego, co mam,
- znam swoje korzenie,
- potrafię wyrazić wdzięczność znakiem (uśmiech, kwiatek, laurka, widokówka z podróży, odwiedziny, upominek),
- wiem, komu zawdzięczam moje życie,
- umiem powiedzieć, za co jestem wdzięczny,
- wyrażam wdzięczność przez pomaganie innym,
- dostrzegam wartość nauki,
- dziękuję tym, którzy pomagają mi zdobywać wiedzę,
- praktykuję modlitwę dziękczynną,
- znam różnicę między wdzięcznością a rewanżem.

Klasa 3

- dostrzegam dobro i bogactwo, którym jestem obdarzana/y,
- potrafię dziękować,
- dostrzegam wartość rodziny,
- dostrzegam wartość przyjaźni,
- potrafię cieszyć się z tego, co mam,
- znam swoje korzenie,
- potrafię wyrazić wdzięczność znakiem (uśmiech, kwiatek, laurka, widokówka z podróży, drobiazg wartościowy nie ceną, ale staraniem włożonym w jego wybór, odwiedziny),
- wiem, komu zawdzięczam moje życie,
- umiem powiedzieć, za co jestem wdzięczny,
- wyrażam wdzięczność przez pomaganie innym,
- dostrzegam wartość nauki,
- dziękuję tym, którzy pomagają zdobywać wiedzę,
- praktykuję modlitwę dziękczynną,
- potrafię wyrazić wdzięczność w formie pisemnej (list do rodzica, przyjaciela),
- rozumiem różnicę między wdzięcznością a rewanżem.

WYTRWAŁOŚĆ

„Wytrwałością osiągniesz powodzenie, nawet gdybyś miał długo czekać.”

Klasa startowa

- cierpliwie słucham innych,
- czekam na swoją kolej (przestrzegam zasad obowiązujących w kolejce, przepuszczam osoby starsze, pamiętam o zrobieniu miejsca dla innych),
- powierzone zadania wykonuję do końca,
- rozplanowuję swój czas tak, by najpierw wykonać swoje obowiązki, a potem zająć się innymi rzeczami,
- pilnuję oddania prac i książek w terminie.

Klasa 1

- cierpliwie słucham innych,
- czekam na swoją kolej (przestrzegam zasad obowiązujących w kolejce, przepuszczam osoby starsze, pamiętam o zrobieniu miejsca dla innych),
- powierzone zadania wykonuję do końca,
- powierzone obowiązki wykonuję najlepiej jak potrafię,
- rozplanowuję swój czas tak, by najpierw wykonać swoje obowiązki, a potem zająć się innymi rzeczami,
- pilnuję oddania prac i książek w terminie,
- poświęcam czas na systematyczne ćwiczenie tego, co wymaga pracy.

Klasa 2

- cierpliwie słucham innych,
- czekam na swoją kolej (przestrzegam zasad obowiązujących w kolejce, przepuszczam osoby starsze, pamiętam o zrobieniu miejsca dla innych),
- powierzone zadania wykonuję do końca,
- dbam o szczegóły mojej pracy,
- powierzone obowiązki wykonuję najlepiej jak potrafię,
- rozplanowuję swój czas tak, by najpierw wykonać swoje obowiązki, a potem zająć się innymi rzeczami,
- dzielę złożone zadania na etapy,
- pilnuję oddania prac i książek w terminie,
- dbam o dobre wykorzystanie czasu wolnego (znajduję czas na pracę i odpoczynek),
- poświęcam czas na systematyczne ćwiczenie tego, co wymaga pracy.

Klasa 3

- cierpliwie słucham innych,
- czekam na swoją kolej (przestrzegam zasad obowiązujących w kolejce, przepuszczam osoby starsze, pamiętam o zrobieniu miejsca dla innych),
- powierzone zadania wykonuję do końca,
- dbam o szczegóły mojej pracy,
- powierzone obowiązki wykonuję najlepiej jak potrafię,
- rozplanowuję swój czas tak, by najpierw wykonać swoje obowiązki, a potem zająć się innymi rzeczami,
- dzielę złożone zadania na etapy,
- pilnuję oddania prac i książek w terminie,
- dbam o dobre wykorzystanie czasu wolnego (znajduję czas na pracę i odpoczynek),
- pracuję nad cechami swojego charakteru, doskonale się w tym, co jest dla mnie trudne,
- poświęcam czas na systematyczne ćwiczenie, tego co wymaga pracy,
- wyznaczam sobie cele, które chcę osiągnąć (w ciągu tygodnia, miesiąca, roku),
- planuję kolejne etapy pracy, które zbliżą mnie do celu.

ROZDZIAŁ IV

INNE DZIAŁANIA WSPOMAGAJĄCE PROCES WYCHOWAWCZY

- „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”

„Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” to program spotkań dla każdego, kto szuka sposobu na nawiązanie głębszych i cieplejszych relacji z dziećmi lub wychowankami. Jego głównym celem jest wspieranie rodziców i wychowawców w radzeniu sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą. Nauka umiejętności lepszego porozumiewania się, refleksja nad własną postawą wychowawczą, wymiana doświadczeń, to małe kroki ku głębszej relacji, dającej zadowolenie, poczucie wzajemnej bliskości. To także nauka dialogu i kształtowanie więzi opartych na wzajemnym szacunku. „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” uczy nie tyle „metod”, co budowania relacji w duchu podmiotowości i dialogu.

- „Porozumienie bez przemocy” (PBP)

„Porozumienie bez przemocy” jest sposobem interakcji, który zapewnia przepływ komunikacji potrzebny dla wymiany informacji i rozwiązywania konfliktów w sposób pokojowy. Skupia się na wartościach i potrzebach wspólnych dla wszystkich ludzi i zachęca do korzystania z języka, który wspiera dobrą wolę. PBP unika języka, który powoduje urazy lub wywołuje niskie poczucie wartości.

Stosowanie zasad porozumienia bez przemocy w szkole przyczynia się do poprawy wyników nauczania, redukuje konflikty, wzbogaca wzajemne relacje między uczniami i nauczycielami.

- „Spotkania z Leonem”

„Spotkania z Leonem” to program zajęć psychoedukacyjnych dla dzieci w wieku 5-9 lat. Celem zajęć jest profilaktyka zachowań agresywnych u dzieci poprzez: pogłębienie świadomości własnych uczuć, uwrażliwienie na potrzeby i uczucia innych osób, poznanie konstruktywnych sposobów wyrażania złości. Naukę radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, uświadomienie sobie swojej roli w pomaganiu innym, poznanie zasad dobrej współpracy z innymi.

- „Przyjaciele Zippiego”

„Przyjaciele Zippiego” to międzynarodowy program, który doskonali u małych dzieci zdolności dawania sobie rady z trudnościami i wykorzystywania ich w codziennym życiu. Program ten rozwija u dzieci umiejętności społeczne i asertywność oraz sprawia, że są lepiej przygotowane i zdolne do pomagania innym w ich problemach.

- „Ocenianie kształtujące”

W Szkole stosowane jest ocenianie kształtujące ukierunkowane na ocenę realizacji założeń. Stosowanie tej metody pozwala na udział ucznia w ocenie samego siebie, bardziej świadome uczenie się, rozwijanie samodzielności dziecka, zwiększenie poczucia własnej wartości, większe zaangażowanie uczniów w osiągnięcie celów.

- Formacja religijna.
- Wycieczki, zajęcia terenowe, przedstawienia teatralne, seanse filmowe, koncerty.
- Spotkania integracyjne rodzin.

ROZDZIAŁ V EFEKTY DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH

Szkoła podejmuje starania, by jej absolwent:

- zdobył zasób wiadomości i umiejętności potrzebnych do poznawania i rozumienia świata, radzenia sobie w codziennych sytuacjach oraz kontynuowania nauki;
- przyjmował jako swój chrześcijański system wartości;
- umiał nawiązywać właściwe relacje z innymi oparte na wzajemnym szacunku i zaufaniu;
- odpowiedzialnie podejmował decyzje i potrafił ponosić konsekwencje dokonywanych wyborów;
- miał prawdziwy obraz samego siebie, umiał krytycznie spojrzeć na siebie i świat;
- potrafił odważnie wyrażać swoje zdanie bez atakowania innych;

- umiał radzić sobie z uczuciami, własnymi i cudzymi;
- potrafił twórczo, odważnie i odpowiedzialnie rozwiązywać napotkane problemy;
- był uczciwy i prawdomówny;
- był wrażliwy na cierpienie człowieka;
- był odpowiedzialny za własne środowisko, świadomy swojej przynależności regionalnej i narodowej;
- był aktywny poznawczo, ciekawy świata, ambitny i pracowity;
- cenił rodzinę;
- prowadził zdrowy i aktywny tryb życia.

ROZDZIAŁ VI

EWALUACJA SZKOLNEGO PROGRAMU WYCHOWAWCZEGO

Program wychowawczo – profilaktyczny poddawany będzie ewaluacji, w ramach mierzenia jakości pracy Szkoły. Celem ewaluacji jest określenie stopnia skuteczności programu. W ewaluacji uwzględniane będą opinie: rodziców, uczniów, nauczycieli oraz organu prowadzącego. Zebrane informacje pozwolą na doskonalenie działań wychowawczych placówki. Narzędziami przydatnymi do określenia skuteczności programu będą wnioski nauczycieli na posiedzeniach rad pedagogicznych; badanie opinii rodziców zebrane podczas rozmów z opiekunami osobistymi; ankiety przeprowadzone wśród uczniów, rodziców, nauczycieli; opinie organu prowadzącego przekazane ustnie lub pisemnie.